

Jezični korpusi

Razred: osmi

Tema: ponavljanje gradiva dviju lekcija: **Podrijetlo riječi i Frazemi**

Vrijeme: dva školska sata.

Način rada: grupni

Nastavna metoda: projektni rad

Uvod:

Korpus je pisani ili govorni jezični resurs, koji je prikupljen i obilježen u cilju analize jezika. Postoje nacionalni korpusi koji obuhvaćaju stotine milijuna riječi, ali i korpusi sastavljeni za određene svrhe, obično manjega opsega.

Računalni korpus tj. računalno pohranjena i pretraživa zbirka tekstnih odsječaka koji predstavljaju istraživački uzorak nekoga jezika.

LINK ZA KORPUSE:

1.

http://filip.ffzg.hr/cgi-bin/run.cgi/first_form

2.

https://www.clarin.si/noske/run.cgi/first_form?corpname=hrwac;align=

Razrada:

0. ZADATAK: Učenici će rješavanja zadataka kreirati prezentaciju za koju će dijelom koristiti i slike zaslona te citate.

Podrijetlo riječi (tvorba riječi, proširivanje značenja, promjena vrste, jezično posuđivanje)

1. Budući da je jedan od 4 načina nastajanja riječi **jezično posuđivanje** (preuzimanje riječi iz stranih jezika: kompjutor/računalo) korpus će se koristiti za pretraživanje sinonima, hrvatskih riječi i njihovih inačica stranoga podrijetla. Opće je pravilo da se ne koriste strane riječi ukoliko to nije nužno potrebo zbog nedostatka hrvatskih izraza.

1. ZADATAK: Odabrani parovi inačica pretraživat će se na korpusu kako bi se usporedila učestalost korištenja odabranih parova riječi.

- barkod – crtični kod
- kompjutor – računalo
- edukacijski – obrazovni
- laptop – prijenosno računalo
- event – događanje
- eksperiment – pokus
- ekran - zaslon

2. **Proširivanje značenja;** Višeznačne riječ koriste se u različitim kontekstima, npr. riječ/i kolo/kola u označavaju:

- kotač, okrugli predmet napravama ili strojevima kojim se nešto pokreće, upravlja (kotaču sličan kamen koji melje brašno, kotaču sličan drveni ili metalni predmet koji služi za lakše izvlačenje vode iz bunara)
- skup ljudi združenih po nekom zajedništvu (dobi, zajedničkom poslu i dr.)
- niz sportskih natjecanja u određenom vremenskom razmaku,
- ples u kojem su plesači postavljeni u krug i drže se jedan drugoga
- vozilo na kotačima (auto, zaprežna kola, željeznički vagon).

2. ZADATAK: U korpus će upisati riječ: sat i iz dobivenih rezultata će se ispisivati različita značenja.

3. **Promjena vrste;** Kada ista riječ mijenja vrstu ovisno o jezičnom kontekstu govorimo o promjeni vrste ili preobrazbi.

3. ZADATAK: Učenici će pretraživati riječi u korpusu: veselo, misleći, te će navesti za svaku riječi primjer promjene vrste citirajući dobiveni rezultat pretraživanja.

4. Tvorba riječi podrazumijeva širenje osnove prefiksima i/ili sufiksima te slaganje osnova spajanjem.

4. ZADATAK: U korpus će učenici upisati zadanu osnovu riječi (korijen: -pis - vrsta pretrage: znak) i tražiti primjere prefiksalne, sufiksalne i tvorbe slaganjem unutar porodica riječi.

5. **Frazemi** podrazumijevaju izraze koji su sveza barem dviju punoznačnih riječi. Raspored sastavnica uvijek ostaje isti.

5. ZADATAK: Učenici će unutar korpusa pretraživati zadane dijelove neobičnih frazeme, vidjeti kako glase u cjelini i po kontekstu u kojima se nalaze određivati njihovo značenje (primjeri: kadija te tuži..., nešto je trulo..., čovjek se veže...).

Usustavljanje:

Evaluacija:

Prezentiranje završnoga rada i usmeno grupno vrednovanje.